

Asia: VM/1143/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Digi- ja väestötietoviraston organisaatiosta, ohjauksesta ja tehtävistä. Lailla yhdistettäisiin nykyisen Väestörekisterikeskuksen, maistraattien sekä Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön tehtävät uudeksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskukseen. Samalla viraston nimi muutettaisiin Digi- ja väestötietovirastoksi.

Käräjäoikeus pitää ehdotettua yhdistämistä järkevänä ja perusteltuna. Ehdotettu uusi virasto voi sujuvasti huolehtia sille siirtyvistä tehtävistä. Käräjäoikeus ehdottaa, että uuden viraston nimeksi tulisi Väestötietovirasto. Etuliitteenä oleva termi Digi on turha ja epämääräinen. Nimi Väestötietovirasto kertoo riittävän selvästi sen pääasiallisen toiminnan ja terminä se on yksinkertainen ja kansalaisten helppo muistaa.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuista yleisesti

Ehdotetun uuden viraston päällikkönä on pääjohtaja, jonka valtioneuvosto nimittää. Viran määräaikaaisuudesta on maininta ainoastaan perusteluissa. Käräjäoikeus esittää, että itse säännökseen (4 §) otettaisiin selvennyksen vuoksi ilmaisu nimittämisen määräaikaaisuudesta ja sen pituudesta ja/tai viittaus virkamieslain asianomaisiin lainkohtiin. Virkamieslain määräaikaisten virkojen listaa (26 § 3 ja 4 k) olisi täydennettävä tai asiasta säädettävä muuten. Ehdotuksen kohdassa 1.6, sivulla 64 puhutaan jopa pääylijohtajasta, mikä virhe korjattaneen.

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

Ehdotetut viraston tehtävät (3 §) ovat turhan epämääräiset. Koska kyse on julkisen vallan käytöstä ei liene riittävää, että tehtävistä säädetään tarkemmin asetustasolla, vaan niistä tulisi säätää riittävän

tarkasti laintasolla, olkoonkin, että ehdotettu sanamuoto vastaakin hyvin pitkälle olemassa olevaa. Esimerkiksi lakitekstissä oleva ilmaisu digitalisaation edistäminen on liian epämääräinen.

Ehdotetulle uudelle virastolle kuuluu valvontaviranomaisen tehtäviä. Niistä on mainittu väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta koskevan ehdotuksen 52 §:ssä. Sillä on jopa uhkasakon asettamisoikeus. Sinänsähän säännökset ovat jo asiallisesti samanlaisia voimassa olevassa lainsäädännössä. Uuden viraston toimialaan ehdotettuun lakiin Digi- ja väestötietovirastosta (3 §) olisi kuitenkin hyvä täsmentää, että sillä on myös kyseinen valvontarooli. Tämä tukisi Euroopan tietosuoja-asetuksen ajatusta tarkasta tietosuojasta valvontoihin.

Keväällä 2018 voimaan tulleen Euroopan tietosuoja-asetuksen säännöksissä (55 artikla 3 kohta) on rajattu valvontaa tuomioistuinten osalta niiden riippumattomuuden vuoksi. Sama asia on otettu huomioon tulevassa kansallisessa tietosuojalaissa. Vaikka tietosuoja-asetus ylittääkin ensisijaisuusperiaatteen vuoksi kansallisen lainsäädännön, olisi tarpeellista jo säännöskokonaisuuden vaikeatulkintaisuudenkin vuoksi ottaa ehdotettuihin uusiin säännöksiin (em.52 §) maininta tuomioistuinten asemasta valvontaan ja uhkasakkoihin nähden. Vähintään siitä tulisi olla selkeä kirjaus hallituksen esityksessä.

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

-

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

-

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

-

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

-

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

Jatkovalmistelussa tarkistettaneen vielä tietosuoja-asetuksen ja tulevan tietosuojalain vaikutukset tuomioistuinten kannalta.

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

-

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

-

Muut kommentit

Muut kommentit

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta on hyvä pohja jatkovalmistelulle.

Nuotto Antero
Pirkanmaan käräjäoikeus